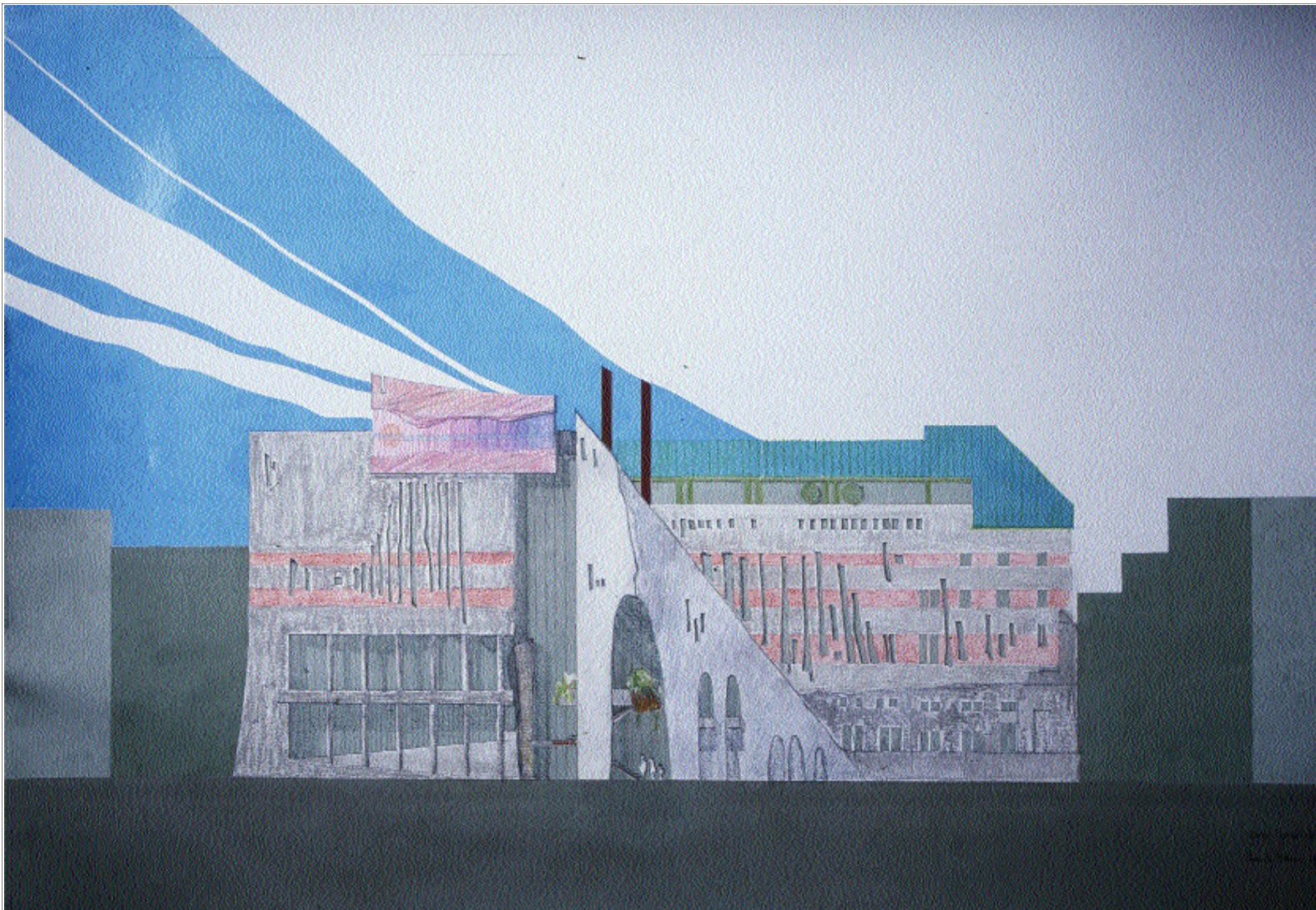

Architectuurprijs Godecharle 1985

De Provinciale Commissie voor Studiebeurzenstichtingen van Brabant, die het bestuur van de Stichting Godecharle sinds haar oprichting verzekert, wordt sedert 1979 belast met de gehele organisatie van de Godecharlewedstrijd.

In 1871 beslist Napoleon Godecharle, zoon van de gekende beeldhouwer Gilles-Lambert Godecharle, per testament zijn nalatenschap te schenken aan een stichting die talentvolle jonge kunstenaars zou helpen in het begin van hun loopbaan. Met een koninklijk besluit van 17 januari 1881 werd de organisatie van de Stichting en het wedstrijdreglement officieel. Een jaarlijkse prijs werd voorzien zowel voor beeldhouw- en schilderkunst als voor architectuur. De winnaar ontvangt van de Stichting een reisbeurs om zich te vervolmaken in het buitenland. Deze vorm van beloning sluit aan bij de traditie van de gekende 'Prijs van Rome'.

In 1881 werd de wedstrijd voor de eerste maal uitgeschreven. Voor architectuur had men als laureaat V. Horta, de architect die zich later zou ontpoppen tot de belangrijkste figuur van de Art Nouveau in België. Gezien deze wedstrijd reeds meer dan honderd jaar bestaat, is de lijst van de winnaars zeer uitgebreid. Zo kregen onder meer de volgende personen de Godecharleprijs voor schilderkunst: L. Peire, M. Van Saene, K. Dierickx, N. Van Lierde. Voor beeldhouwkunst kwamen de volgende kunstenaars in aanmerking: R. Poot, B. Coolens, P. Spilliaert, Ch. Leroy.

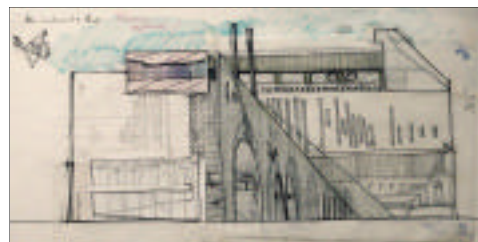
Op het palmares van de architectuur bevinden zich belangrijke namen als o.a. V. Horta, P. Bonduelle, R. Braem. Na 1945 kregen o.a. J. Baele, P. Robbrecht en Ch. Kieckens de zeer gegeerde prijs.

Voor de volledige lijst verwijs ik naar de publicatie 'De Wedstrijden Godecharle bestaan honderd jaar 1881-1981' die werd uitgegeven door de Stichting naar aanleiding van een overzichtsexpositie in maart 1981. Deze publicatie is nog te bekomen.

De jury voor architectuur bestaande uit architect A. Jacquain (voorzitter), V. De Wilde, architect Lode Janssens en architect J.P. Santenois (leden) besliste in februari 11. de prijs 1985 voor architectuur toe te kennen aan architect Luc Van de Steene (*1957)

Luc Van de Steene behaalde zijn diploma van architect aan het Hoger Architectuurinstituut Sint-Lucas te Gent in 1982.

Marc Dubois

Hoger Architectuurinstituut
Sint-Lucas Gent

C.A.O.
Centrum
Architectuuronderzoek
vzw

Jaargang 1 - Nummer 5
Mei 1985
Tweemaandelijks tijdschrift

Tentoongesteld te Brussel en Gent.

A.A.D.U. - Architect Luc Van de Steene

Architectuurprijs Godecharle
1° LAUREAAT

Architectuurprijs Godecharle 1985

Opgave

We kregen de opdracht te zoeken naar een nieuwe expressie, een Europese architectuur die niet aansluit bij het post-modernisme omdat die laatste te weinig levensdichtheid in zich draagt.

Er werd vooral verwacht van de mededingers dat hun voorstel relevant zou zijn voor de toekomst, met de technologie van morgen en zich zou afzetten tegenover de industrialisatie van de architectuur. Men vroeg na te denken over een hernieuwde architecturale vormgeving van de Europese stad.

Concreet betekende dit een voorstel van architecturale (gevel-) expressiekenmerken voor een nationale of regionale instelling, gesitueerd in een stad als Brussel. *'Het te ontwerpen bouwwerk vertegenwoordigt een hoofdgebouw, karakteristiek voor een representatieve grote laan of een bekend publiek plein, gesitueerd in een stedelijke context van hoge dichtheid.'*

'De gevel bevat een zeker aantal functionele verdiepingen maar is in hoofdzaak bepaald door een hoge onthaalbasis, één of een paar hoofdtraveeën en een monumentale ingang. De gevel heeft ook een specifieke stedelijke bekroning.'

De gevelbreedte schommelt tussen zestig en tachtig meter; de hoogte is begrepen tussen vijftig en dertig meter.

Stedenbouwkundige benadering

De gegevens uit de opgave transformeerde ik in de zin van 'het zoeken naar een atmosfeer'. Een exacte plaats is er ook niet gekozen. De imaginaire ruimte draagt de kenmerken van de avenue Louise Brussel, de Kouter te Gent of de Italiëlei te Antwerpen. Een plaats waar men afstand kan nemen van het gebouw, zodat het geheel zelfstandig kan beschouwd worden, slechts gesluierd door enkele bomen.

Het gebouw zelf of de functies in het gebouw moesten een uitstraling krijgen voor geheel de stad, zelfs verder omdat het abstract-utopisch karakter van het programma belangrijk is voor een groter gebied.

Vanuit mijn visie op de stad en de eerbied voor het historisch weefsel behield ik een restant ervan, zoals een ruïne van een scheidingsmuur, transversaal op de bouwlijn en een kader in klassieke stijl. Het is de bedoeling dat de buurt een surpluswaarde krijgt door de architecturale optie of multidimensionele stedenbouw als expressie van een materiële en geestelijke functie, zodat het gebouw een zinnige aanwezigheid is voor de gedragspatronen in de directe omgeving. Anderzijds moet de gevel in harmonie zijn met omliggende elementen in klassieke en economische (hoogbouw) bouwstijlen.

Bouwkundige benadering

'Bouwkunde moet een waarachtige beheersing zijn van materie en functie'
J. Lampens, 1981

Functie

Een exact programma was niet opgegeven, maar ik veronderstel dat de discipline die de kandidaat aan de dag zou leggen om een relevante organisatie voor een institutioneel gebouw samen te stellen, één van de beoordeleingscriteria was van de jury.

Een architect denkt sowieso in functies en ruimte, ook al vraagt men alleen de gevel. Hij draagt een andere verantwoordelijkheid waarvan hij steeds bewust is, dan bij voorbeeld een schilder.

Persoonlijk zocht ik naar een abstract-utopisch gegeven. We kunnen het een 'beslissing-centrum, noemen in de zin van een ministerie van cultuur of de atmosfeer van l'Académie Royale'. Het belangrijkste hierin is dat de invloed van de interne activiteiten zich extern laat voelen : de gevel zelf moet dit uitdrukken.

Deze laatste is opgedeeld : de linkerzijde noemen we de kant van de informatie met bovenaan het 'masterhead' waar de belangrijke beslissingen genomen worden. Daaronder situeert zich een computercentrum voor het opslaan van data. Op de onderste bouwlagen bevinden zich de tentoonstellingsruimten.

De andere helft noem ik het deel van de energie. Onder het dak vinden we de klimatisatie, belangrijk omdat deze de arbeid van de mensen (hier de administratie) in optimale omstandigheden moet laten verlopen. De basis voor het winnen van informatie (public relations) krijgt een feestzaal op het gelijkvloers.

Daartussen liggen een centrale circulatieruimte en ontvangstruimtes die naar buiten gericht niet geheime activiteiten zichtbaar maken voor de buitenwereld, iets wat ik belangrijk vind.

Materie

Door de opgave spitsen we ons vooral toe op de beschutende elementen van een gebouw. Conceptueel vormen ze een tegengewicht, zodat een uitkraging een grotere invloed heeft op het negatief moment in het skelet.

Materialen vormen de basis voor een bouwkundige harmonie en expressie van een ingebouwde filosofie. Ze versterken die door hun kleur en textuur.

Het gros van het geveloppervlak is beton. Als binding tussen de twee delen en herinnering aan de traditionele bouwmaterialen voorzie ik een strook tegels in gebakken aarde.

Gepolijste materialen (roze graniet en witte marmer) accentueren het 'informatie deel'. De brute energie rijst op uit de ruwe leisteen en behouwen arduin. Het koperen dak vormt de overgang met de blauwe lucht.

Bouwkunstige benadering

Hierin probeerde ik:

- in de grootste samenhang (eenheid, verwantschap) de utilitaire organisatie te overstijgen en anderzijds aan te sluiten bij bestaande atmosferen in een laan of op een plein;

- door de grootste samenhang (harmonie, ritme) dynamische en statische, open en gesloten elementen te laten ontmoeten binnen de beperking van hun constructieve opbouw;

- met gevoelsmatige wetmatigheid vorm te geven, expressief iets mee te delen en accenten te leggen.

Daaruit blijkt de eerder intuïtieve manier van werken in plaats van een mathematische ontwerpmethodiek. Elk deel staat ten dienste van het geheel, waarvan de vormelijke kenmerken moeten bijdragen tot de eenheid. Daarin zijn proporties de wetmatigheid in de universele taal, de taal van de geest, waarmee de kunstenaar communiceert.

Ontmoeting van de drie vorige

Alles moet met alles te maken hebben, zodat de boodschap 'op energieke wijze informatie inwinnen om zo de juiste beslissing te kunnen nemen' kan uitgedrukt worden in een leefbaar geheel dat anderzijds de kwaliteiten in zich draagt van een schilderij of een beeldhouwwerk. Ik dacht dat het duidelijk is dat ook architectuur het 'bewust zijn van leven' kan uitdrukken.

Een expressie kan zijn van de nood aan bescherming ten opzichte van de maatschappij met haar vernietigende krachten :

- van de mens als deel van een cosmisch geheel, nl. de natuur die opgebouwd is uit soortgelijke elementen;
- van de eenheid die de vrijheid biedt zich van haar te distantiëren, de niet-substantiële dimensie.

Ik wou er een hedendaagse geest op enten, die relevant is voor de toekomst, een idee voor de bebouwde stedelijke omgeving, waarin op een edele wijze levendigheid is ingebouwd door het leggen van accenten en rust van de verschillende delen in akkoord met de omgeving. Het drukt een afkeer uit tegen een te stereotype architectuur, produkt van commerciële en industriële premissen, zoals deze onze Europese steden na de oorlog is gaan tekenen.

Wat de jury aansprak in mijn ontwerp is de verrassende originaliteit die aansluit bij het eigen karakter van onze publieke gebouwen uit het verleden. Tevens waardeerde men de betrachtting de inhoud van het gebouw te laten spreken in de uiterlijke vorm door het materiaalgebruik, kleur en karakter van de vormtaal.

Meedingen in zo een belangrijke wedstrijd is een prachtige ervaring, waarin de ridderlijkheid tussen de kandidaten tijdens de afzondering die ik vroeger moest verlaten, mij diep heeft getroffen.

Luc Van de Steene
april 1985